

Et skifte fra Rødøy

Av Olav Svenning/Torsten Simonsen

Vi skal her ta med et skifte fra Rødøy, nærmere bestemt Reppen i Tjongsfjord. Hans Nilsen døde i en alder av 54 år i 1804. Loven tilsa at offentlig skifte skulle holdes dersom avdøde etterlot seg svært stor gjeld, eller dersom der var mindreårige barn blant de etterlatte. Begge kravene var til fulle oppfylt her idet gjelden var stor i forhold til boets verdi, og Hans etterlot seg 6 mindreårige barn.

Hans sjøl hadde vært leilending på et av de to brukene i Øvre Reppen. Jorda var eid av prestembedet, dvs. leilendingsinntektene var en del av de inntekter som fulgte med å være prest i Rødøy. Til enhver tid var det opp til presten å sørge for inndriving av denne leilendingsavgift. Vi skal senere i dette skiftet se at presten Le-ganger følgelig reiser krav mot dødsboet for de ubetalt avgifter. Det gir presten en dobbeltrolle som vi finner pussig, men som samtiden fant helt naturlig. Siden presten eide gården er heller ikke jord og hus ført opp blant etterlatenskapene etter Hans. Derimot eide brukerne på slike gårder gjerne dyrene sjøl. Vi ser at der var 3 kyr og en 1-fors okse, 4 geiter, 3 sauer og en gjeld-vær. Sjøl etter den tids målestokk neppe noen stor drift.

I tillegg drev Hans litt fiske. Der er en seksring, barkekar, sjø-bukse, tauverk, og både torske og sildegarn. Hans hentet nok mye av inntekta på havet, men så voldsom en drift kan det ikke ha vært. Båten må ha vært gammel siden den bare er satt til 1 daler og 2 mark, og det at han ikke hadde Bergens-gjeld tyder på at han solgte lite fisk og neppe var i Lofoten. Bergens-gjeld var en slags driftskreditt for fiskerne.

Hans Nielsen Reppen.

Aar 1804 Tirsdagen den 6 November blew paa Gaarden Tiøtøen en Skifte Rett sadt og betient i owerwæhr aw Skifte Widner Salomon (?) Petersen og Hans Joensen for at slutte Skiftet efter Hans Nielsen Reppen Rødøe Fierding.

Dødsfaldet er wed Proclama aw 23de October Sidstleden bekjendtgiort i de Trondhjemske awiser saalydende.

Ligesaa tiltoges acten den aw Lensmand og mænd ower Boets Ejendeler forfattet Registrings og wurderings Forretning saalydende:

Aar 1804 den 16de Junii indfandt wi os under-teignede paa Garden øvre Reppen i Rødøe Fierding og Præstegield for der at Registrere og wurdere de Ejendeler som fandtes efter afgangne Hans Nielsen Reppen – alt til Skifte og Deeling naar først al wed Boetshæftende Gield og Udgift er blewen betalt imellem den afdødes igienlewende Enke Syneve Olsdatter paa den eene side og arwingerne paa den anden side som efter opgiwende er deres i Egteskab sammen awlede Børn:

1. Sønnen Peter Hansen 23 aar gl.

Sønnen Ole Hansen 16 aar

Sønnen Niels Hansen 19 aar

Sønnen Elias Hansen 8 aar

Datteren Ane Hansdatter 18 aar

Datteren Johanna Hansdatter 11 aar

Datteren Hellena Hansdatter 3 aar

Wed Forretningen war tilstæde de 2de Wurderings Mænd Niels Nielsen Ørnæs og Jacob Christian Tjong.

Hworda følgende blew anwist til Registering og Wurdering.

Hans Nilsen etterlot seg stor gjeld da han døde. Enka, Syneve Olsdatter, og barna sto igjen uten arv og gikk en usikker framtid i møte. (Tegning: Olga G. Nilsen).

	Riks-Mark daler	Skil- ling			
			2 woxne gieder	2	2
			2 hane gieder	1	
			3 woxne sauwer	3	
			1 giæld wæder	1	2
			1 Sillegarn No.2	1	
			1 Sillegarn No.3		4
			1 Sillegarn No.4		3
			1 Torskegarn No.1		3
			1 Torskegarn No.2	2	8
			2 Do., uden Kawel	3	
			1 Barke Kar	1	8
			1 gl. Søde Skind Boxe	1	
			1 Sexrings Baad	1	2
			9 gl. Kahle toug		1 8
			1 Jern Stør for	1	
				49	14
			Mere eller flere Ting fandtes ikke Boet til Indtægt.		
1 Jern Own i Stuen	8				
1 gryde paa 1 anker	2				
1 Do. mindre		4			
1 Sillegarn No.1	1				
Brochmans Huus Postil	2				
1 Søde mands søde Siæleroe		1			
8 melke Bonker (Mjølkekar)		4			
1 Kiste med laas		1 8			
1 Sængestæd i Kammerset (seng)		4			
1 Jern Staur		12			
3 Buttellier à 6"		1 2			
1 Koe kl: «Sommerløv»	6	3			
1 Koe Kl: «Rødsia»	6				
1 Do. «Sprangleroes»	4	3			
1 oxe paa 1 Foer	2				

Boets verdi er egentlig svært liten. De aller fleste innførsler ser en umiddelbart hva er. Vi legger merke til et par bøker, vel et uttrykk for at Hans kunne lese. Videre at det er jernovn i stua. Omvendt betyr det nok at det ikke var jernovn i kjøkkenet. Der var det mer vanlig med grue på den tid. For å vise hvor lite 49 riksdaler er, kan vi nevne at ei ku kostet 5-6 riksdaler, og boten for leiermål var ca. 24 riksdaler. (Leiermål: Seksuelt samvær utenfor ekteskapet).

Det er oppført 10 rettighetshavere i boet. Nr. 1, 7 og 8 er ubetalte skatter og avgifter. Nr. 2 er betrodde penger og nr. 3 og 4 utgifter ved begravelsen. Utgiftene til bo-oppjøret, registrering, vitner etc., finner vi igjen litt lenger nede i skiftet. De hører naturlig med her, og utgjorde vel 8 daler. Nr. 5, 6, 9 og 10 er tydeligvis privatgjelden Hans har pådratt seg ved å låne penger. Gjelden til Micael Hviid utgjør 2/3 av hele boets gjeldsbelastning. Denne Michael Hviid må i samtiden ha vært en av Helgelands rikeste menn, med rettigheter i flere hundre gårder. Hva som har beveget Hviid til å låne Hans så mange penger er vanskelig å gjette på, det virker rart.

	Riks-Mark daler	Skil- ling
<i>Derefter blev Boets Giæld og Udgifter saaledes opgiwet.</i>		
1. De Kongelige Skatter for indewærende aar 1804, rester med	1	1
2. myndtligen Ane Danielsdatter for indestaaende arw	4	4 14
3. Niels Nielsen Ørnæs for Liig Kiste	2	3
Ditto i anden fordringer	2	1 8
4. Jacob Olsen Reppen for liig Skiorten	1	3
5. Ole Hansen Reppen fordrer for korn (?)	3	2
6. Jacob Olsen Qwalvigen	12	
7. Prowst Leganger Fordrer 4 aars landskyld med Ird.3m8s. aarlig	6	2

8. Hr. Brodtkorb 9 aars leding à 1m.8s.	2	1	8
9. Michael Hviid	113	5	15
10. Peder Nielsen Esvigen	17		
	167		11

Her er intet som hindrer dette Boe at deles da her ingen Bergens Handel har wæret. Saaledes Forrettet Teste. Niels Nielsen Ørnes. Jacob C. Tiong.

Efter Lensmandens Paateigning paa Skiftet. Registreringen har han forsikret at intet hindrer dette Skiftes slutning, da ingen giæld i Bergen hæfter paa Boet, hworefter Skiftet herwed sluttes.

Boets Formuer beløber til den:

Summa	49	11
Derimod er den angiwne Giæld	167	11

Hwortil kommer dette Skiftes

Omkostninger:

Stemplet Papiir	5	1
Fogden	2	
Proclama	1	
Sallarum	2	15
Revisions Cont.	1	
Registreringen	3	
	5	5

Skifte Widner	3	6	6	2
Lensmanden for Registreringen			5	8
Wurderingsmændene hwer 2m.8s.			5	
Summa Giæld og Afgang	175		3	
Naar herfra drages Boets Indtægt	49		14	
Bliwer Boets Fallit tilstand	126		5	

hworføre intet bliwer at erholde.

Som vi ser er boet i sørgelig grad insolvent. Den samlede verdi utgjør ikke mer enn ca. 1/4 av gjelden. Det igjen betød at de prioriterte fordringer måtte skilles ut, og resten av boet fordeles på de uprioriterte fordringshaverne. I dette tilfelle gav det en dekning på i underkant av 19% for den uprioriterte gjeld.

Da Gielden erstiger Formuen bliwer først at udsøge de Fordringer som hawe Fortrins

	Riks-Mark	Skil-	ling
	daler		
Rett, nemlig:			
Dette Skiftes omkostninger	6	2	
2. Lensmanden og mænd	1	4	8
3. Kongelige Skatter	1	1	
4. Myndtlingen Anna Daniels Datter for indestaaende arw	4	4	12
5. Niels Nielsen Ørnæs for Liig-Kisten	2	3	
6. Jacob Olsen, Reppa for Liig- Skiorte	1	3	
7. Hr. Prowst Leganger for sidste aars Land Skyld	1	3	
8. Hr. Johan Brodtkorb for sidste aars leding		1	8
Summa Prioriteret Gield	19	4	12
Naar fra Boets samtlige gield og afgang som er	175	1	3
Drages de prioriterede Gield	19	4	12
Bliwer uprioriterede	155	2	7
Summen at betale bliwer ikkuns Naar fra Boets Formue	49		14
drages den prioriterede Gield	19	1	12
Til uprioriterede	29	2	2
Kommer altsaa pr. R.d. 18 1986/14919 s. som saaledes Reparteres.			
9. Niels Nielsen Ørnæs for videre Fordring 2rd. 1m. 8s. nyder		2	7
10. Ole Hansen Reppen for 3rd. 2m. nyder		3	12
11. Jacob Olsen, Qvalvigen for 12rd. nyder	2	1	10
12. Hr. Provst Leganger for videre Landskyld 4rd. 5m. nyder		5	1
13. Hr. Brodtkorb for videre Leding 2rd. nyder		2	4
14. Hr. Michael Hviid for 113rd. 5m. 15s.	2	3	9
15. Peder Nielsen Esvigen for 17rd. Hwilke Repartition wiser det Til de uprioriterede overladte	3	1	6
	29	2	2

Da sto det bare igjen å fordele de ting som fantes i boet. Det var helt naturlig å regne i dalere, men i praksis måtte den enkelte rettighets-haver ta til takke med de konkrete ting som fantes.

Hworefter enhwer wedkommende
blew giwet Udlæg som følger:

No.1

Til Samtlige Skifte Omkostninger

Udlagt:

1 Koe kaldet «Sommerløv»	6	3
afgaar 1 m.		

No.2

Lensmanden 5m. 8s. og mænd 5m.
tilsammen 1rd. 4m. 8s.

Udlagt:

1 woxen Gied	1	1
1 Sillegarn No.1		3
Af Skifte Omkostningernes udlæg	1	4
		8

No.3

De Kongelige Skatter 1rd. 1m. er

Udlagt:

1 woxen Gied	1	1
------------------------	---	---

Myndtlingen Anna Daniels Datter
for indestaaende arw

4rd. 4m. 12s. er

Udlagt:

1 Koe kaldet «Springeroes»	4	3
1 Jern St.		12
1 Søe Skind Boxe		1
er	4	4
		12

No.5

Niels Nielsen Ørnæs for liig-Kisten
2rd. 3m.

Udlagt:

1 Sillegarn No. 1	1	
1 Torskegarn No. 1		3
1 Sexrings Baad	1	3
1 Jern St.	1	
	2	3

No.6

Jacob Olsen Reppen for Liig
Skiorte 1rd. 3s.

Udlagt:

1 Sillegarn No. 2	1	
1 Torskegarn No. 1		3
	1	3

No.7

Hr. Prowst Leganger for sidste
aars Landskyld 1rd. 3m.

Udlagt:		2 Hane Gieder	1	
1 Gield Wæder	1	2	2	
1 Sømands Bog		1	1	
	1	3		
No.8		1 Sillegarn No.1	1	
Hr. Johan Brodtkorb for sidste		1 Sillegarn No.3		4
aars Leding 1m. 8s.		1 Torskegarn No.2	2	8
Udlagt:		2 Do. uden Kawel	3	
9 Kahle Toug	1	1 Barke Kar	1	8
No.9		Udi 1 Koe kaldet «Rødsia»		
Niels Nielsen Ørnæs for videre		for 6rd.	1	1 7
Fordring 2rd. 1m. 8s. nyder 2m. 7s.		af Skifte Omkostningernes udlæg		8
Udlagt:		er	21	3 9
Udi 1 Koe kaldet «Rødsia» for 6rd.	2			
No.10		No.15		
Ole Hansen Reppen for 3rd. 2m.		Til Peder Nielsen Esviigen for		
nyder 3m. 13s.		14rd. nyder 3rd. 1m. 6s.		
Udlagt:		Udlagt:		
Udi 1 Koe kl: «Rødsia»	3	13	1	5
No.11		1 Gryde paa 1 anker	2	
Jacob Olsen Qwalvigen for 12rd.	-	1 woxen Sauw	1	
nyder 2 rd. 1m. 10s.		udi 1 Koe Kl: «Rødsia» for 6rd. .	3	1 6
Udlagt:		Hwilke Udlægs Poster wiser Boets		
Udi 1 Koe kl: «Rødsia»	2	1	10	
No.12		Formue den Summa	49	14
Hr. Prowst Leganger for videre		Formynder for denne umyndige		
Landskyld 4rd. 5m. Nyder		Anna Danielsdatters indestaaende		
5m.1s. er		-tagen arw, andsættes Niels		
Udlagt:		Nielsen, Ørnæs. Saaledes er dette		
Udi 1 Koe kl: «Rødsia» for 6rd. .	5	1		
No.13		Skifte aflæst paa Tiøtøen		
Hr. Johan Brodtkorb for videre		den 6 November 1804.		
Leding 2rd. nyder 2m. 4s.		Saaledes etc.		
Udlagt:		Kone og barn sto nok helt uten arv etter for-		
Udi 1 Koe kaldet «Rødsia»	2	4		
No.14		sørgeren. Hva som hendte med dem kan vi lett		
Hr. Michael Hvid for 113rd.				
5m. 15s. nyder 21rd. 3m. 9s.				
Udlagt:		tenke oss til ut fra tidens praksis. For kona var		
1 Kakkell Own i Stuen	8			
1 Mindre Gryde		4		
Brochmands Postil	2			
8 melke Bonker		4		
1 Kiste med Laas		1	8	
1 Sængestæd i Kammeret		4		
3 Buttellier		1	2	
1 oxer paa 1 Foer	2			